

Әпсәләмов Габдрахман (1911- 1979)

Габдрахман Әпсәләмов – совет чоры татар әдәбиятының иң популяр каләм осталарының берсе.

1937 елда «Совет әдәбияты» журналында язучының беренче проза әсәре – «Маһинур» хикәясә басыла. 1940 елда – «Киләчәк безнеке» исемле пьесасы һәм 1941 елда хикәяләре тупланган «Бәхет кошы» дигән жьентыгы басылып чыга.

1941 елда Г. Әпсәләмов Бөек Ватан сугышына китә. Бу чорда язучы хикәяләр, очерклар сериясен һәм «Ак төннәр» (1946) исемле повестен, «Алтын йолдыз» (1948) романын яза. Әдипнең реаль вакыйгаларга нигезләнәп язылган тагын өч күләмле әсәре – Советлар Союзы Герое Газинур Гафиятуллинга багышланган «Газинур» (1951), фашизмның Бухенвальд дөхшәтләрен тасвирлаган «Мәңгелек кеше» (1960), герой – шагыйрь Муса Жәлилнең әдәби образын чагылдырган «Агыла болыт» (1977) романнары да сугыш чынбарлыгын яктыртуда зур казаныш булып саналалар.

Г.Әпсәләмовның тыныч тормыш, хезмәт, мөхәббәт темаларын жанлы образлар аша гәүдәләндергән билгеле әсәрләре – «Сүнмәс утлар» (1958), «Ак чәчәкләр» (1965).

Язучының әдәби тәржемә өлкәсендәге эшчәнлегә дә игътибарга лаек. Ул, язучылар А.Гайдар, Э.Казакевич, А.Фадеев, В.Короленко, А.Чехов, М.Пришвин, Д.Мамин – Сибиряк, Д.Лондон проза әсәрләрен татар теленә тәржемә итә.

Төп басма китаплары

Ак төннәр: повесть. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 112 б.

Сүнмәс утлар: роман. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1958. - 724 б.

Ак чәчәкләр: роман.- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1965. – 522 б.

Өч батыр: повестьлар. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1974. – 131 б.

Ак төннәр: повесть, хикәяләр. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2001. - 256 б.

1 т.: Газинур: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

2 т.: Ак чәчәкләр: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

3 т.: Мәңгелек кеше: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

4 т.: Алтын йолдыз: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

5 т.: Роман, повесть, хикәяләр. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

Төньяк балкышы: хикәяләр. - Казан: Татгосиздат, 1944. - 144 б.

Зәңгәр кыя: хикәяләр. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 214 б.

Алтын Йолдыз: роман. - Казан: Татгосиздат, 1949. - 512 б.

Газинур: роман. - Казан: Татгосиздат, 1950. - 507 б.

- Хикәяләр һәм очерклар . - Казан: Таткнигоиздат, 1954. - 283 б.
- Дустым мэхәббәте: повесть. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1959.- 223 б.
- Мәңгелек кеше: роман. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1961. – 333 б.
- Күк күкрәр: роман. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1975. – 400 б.
- Хәтер: хикәяләр. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1977. – 264 б.
- Агыла болыт: роман. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1980. – 264 б.

Библиография

Габдрахман Әпсәләмовның музейе ачылды // Шәһри Казан. – 2013. – № 103. – Б. 2.

Казанда Маяковский урамы, 23а/92 адресы буенча татар язучысы Габдрахман Әпсәләмовның беренче шахси музей-фатирасы ачылды.

Гыймадова, Г. Югалмаган икән лә Гөлшаһидә... / Г. Гыймадова // Ватаным Татарстан. – 2016. – №11 (27 января). – 4 б.

Язучы Г.Әпсәләмовның «Ак чәчәкләр» романындагы Гөлшаһидә образы прототибы турында.

Закирова, Э.Ак гөлләрдә - жан жылысы... / Э. Закирова // Сөембикә. – 2015. – №6. – 28-31 б.

Г.Әпсәләмовның «Ак чәчәкләр» әсәре буенча фильм төшерелде. Фильмның идея авторы һәм продюсеры - «Татарстан-Яңа гасыр» телерадиокомпаниясенең генераль директоры урынбасары Миләүшә Айтуганова.

Мозаффар, Э. Ак чәчәкләр илендә / Э. Мозаффар // Шәһри Казан. – 2019. – №82 (30 июля). – 8 б.

Казан шәһәренең Г.Әпсәләмов урамындагы «Ак чәчәкләр» бульвары турында.

Фәйзова, Р. Инженер Фәсхетдин Сәйфетдинов: «Ак чәчәкләр» романы геройлары белән бергә яшәдем» / Р. Фәйзова // Шәһри Казан. – 2015. – №93 (27 августа). – 7 б.

Язучы Г.Әпсәләмовның «Ак чәчәкләр» романы геройларының прототиплары турында.

Хәбибуллина, Л. Экранда - зур мэхәббәт тарихы. / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. – 2015. – № 33 (2 апр.). – 10 б.

Казанда язучы Г.Әпсәләмов әсәре буенча төшерелгән «Ак чәчәкләр» фильмы турында.

Хәбибуллина, Л. Әбүзәр Таһировның прототибы романның ахырын укырга өлгерми калган. / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. – 2015. – № 33 (2 апр.). – 11 б.

Казанда язучы Г.Әпсәләмов әсәре буенча төшерелгән «Ак чәчәкләр» фильмының геройлары - прототиплары турында.

Шамова, Ә. Фронт хатлары / Ә. Шамова // Мәдәни жомга. – 2015. – № 18 (15 май). – 8 б.

Фронтвик язучыларның фронт хатлары. (Г.Әпсәләмов, Ф.Хәсни, Ш.Маннур, Ш.Мөдәррис, Ф.Кәрим)

Әпсәләмова, А. «Мәңгелек кеше» мәңгелекме? / А. Әпсәләмова; [беседовал] Г. Гыймадова // Ватаным Татарстан. – 2014. – № 151 (17 окт.). – 18 б.

Казанда язучы Габдрахман Әпсәләмовның «Ак чәчәкләр» әсәре буенча фильм төшереләчәге турында.

Әпсәләмова, А. Язучының чәнечкеле юлы мине куркытмый... / А. Әпсәләмова // Ялкын. – 2016. – №12. – 40-41 б.

Габдрахман Әпсәләмов турында оныгы, язучы Альбина Әпсәләмова язмасы.

Абдурахман Абсалямов (1911- 1979)

Абдурахман Абсалямов – один из самых популярных авторов татарской советской литературы.

«Магинур» — первый рассказ Абсалямова, был опубликован в 1937 году в журнале «Совет әдәбияты». В 1940 г. отдельным изданием вышла пьеса А. Абсалямова «Будущее принадлежит нам», а в 1941 г. напечатан сборник его рассказов «Солнце счастья».

В 1941 году А. Абсалямов ушел на фронт. В годы Великой Отечественной войны Абсалямов написал серию очерков и рассказов о войне, романы «Белые ночи» (1946), «Золотая Звезда» (1948). Выдающийся вклад в освещении событий войны внесли три объемных произведения писателя, основанные на реальные события, это романы: «Газинур» (1951) о Герое Советского Союза Газинуре Гафиатуллине, «Вечный человек» (1960) об ужасах фашизма в Бухенвальде, «Плывут облака» (1977) - о поэте - герое Мусе Джалиле.

В произведениях А. Абсалямова «Огонь негасимый» (1958), «Белые цветы» (1965) живые образы литературных героев поднимают темы мирной жизни, труда и любви.

Заслуживает внимания и деятельность писателя в области перевода. А. Абсалямов перевёл на татарский язык произведения прозы писателей А. Фадеева, Э. Казакевича, А. Гайдара, В. Короленко, А. Чехова, М. М. Пришвина, Д. Н. Мамина-Сибиряка, Д. Лондона.

Книги

- Орлята: роман. - Казань: Татгосиздат. – 1952. - 532 с.
Газинур: роман. - Казань: Таткнигоиздат. – 1954. - 387 с.
Огонь неугасимый: роман. - Москва: Советский писатель. – 1959. - 590 с.
Белые цветы: роман. - Москва: Советский писатель. – 1968. – 583 с.
Белые ночи: повесть. - Казань: Татгосиздат. – 1949. - 88 с.
Любовь моей подруги: повесть. – Казань: Татарское книжное издательство, 1960. - 210 с.
Вечный человек: роман. - Москва: Советский писатель. – 1964. – 403 с.
Зеленый берег. - Москва: Советский писатель. – 1975. – 478 с.

Библиография

Гусева, Е. И память книга оживит / Е. Гусева // Идель. – 2017. – №7. – С.75

О конкурсе «Абдурахман Абсалямов: патриот, писатель, человек», организованном ГБУК РТ «Республиканская юношеская библиотека».

Иванычева, О. «Белые цветы» собрали полный аншлаг. / О.Иванычева // Казанские ведомости. – 2015. – №134 (16 сент.). – С.4

О премьерe татарского фильма «Белые цветы» по роману А.Абсалямова.

Кадырова, А. Директором музея стал внук писателя Абсалямова / Айсылу Кадырова // Вечерняя Казань. – 2013. – № 101. – С. 2.

В Казани открылся Музей писателя Абдурахмана Абсалямова (ул. Маяковского). Директором культурного учреждения стал внук классика татарской литературы - Тимур Абсалямов.

Сафаров, М. В переулках близ Сретенки. / М.Сафаров // Идель. – 2017. – №1. – С.12-15

К 105 -летию писателя Абдурахмана Абсалямова.

Турцева, Д. «Война не время для литературы» / Д. Турцева // Казанские ведомости. – 2015. – №42 (27 марта). – С. 9

Внучка писателя Альбина Абсалямова рассказывает о фактах про него доселе неизвестных читателям.

Якупова, Л. Медицинский языковой дискурс / Л. Якупова // Мәгариф = Просвещение. – 2019. – №12. – С. 42 - 44

О романе А. Абсалямова «Белые цветы», о позиции интертекстуальности в романе.

Эти книги Вы можете взять в нашей Республиканской детской библиотеке

Ак төннәр: повесть. - Казан: Татгосиздат, 1947. - 112 б.

Сүнмәс утлар: роман. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1958. - 724 б.

Ак чәчәкләр: роман. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1965. – 522 б.

Өч батыр: повестьлар. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1974. – 131

б.

Ак төннәр: повесть, хикәяләр. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2001. - 256 б.

1 т.: Газинур: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

2 т.: Ак чәчәкләр: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

3 т.: Мәңгелек кеше: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

4 т.: Алтын йолдыз: роман. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

5 т.: Роман, повесть, хикәяләр. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2009.

Орлята: роман. - Казань: Татгосиздат. – 1952. - 532 с.

Газинур: роман. - Казань: Таткнигоиздат. – 1954. - 387 с.

Огонь неугасимый: роман. - Москва: Советский писатель. – 1959. - 590

с.

Белые цветы: роман. - Москва: Советский писатель. – 1968. – 583 с.